

УДК 159.9

ПРИРОДА ЛЮДСЬКИХ ІЛЛЮЗІЙ

Бобошко Д. здобувач першого рівня освіти факультету агротехнологій
Миколаївський національний аграрний університет, Україна
Науковий керівник – асистент Гула Л.В.

В даній статті зорові ілюзії розглядаються в якості оптичних ефектів, що примушують людину обманювати: те що ми бачимо, не завжди відповідає реальності. Вони дуже небезпечні, тому що оточивши себе ними, люди перестають розвиватися, прагнуть до своєї мрії і роблять необдумані вчинки.

In this article, visual illusions are seen as optical effects that cause a person to be deceived: what we see does not always correspond to reality. They are very

dangerous because when they surround themselves with them, people stop developing, striving for their dream and making ill-advised actions.

У світі немає ілюзій, вони є в нашому сприйнятті світу. Якщо називати ілюзією те, у сприйнятті, що не [відповідає](#) сприймається в деякій його частині або повністю, що робить очікування в цій частині не виправданими, а реакції неадекватними, то можна сказати, що ілюзії супроводжують будь-якого сприйняття без винятку. Просто тому, що наші органи почуттів не пристосовані для відгуку на всі існуючі прояви реальності, а обмежені тільки тим, що [еволюція](#) цих механізмів оптимізувала для цілей виживання виду.

Так, зорові рецептори максимально чутливі лише до трьох кольорів, а проміжні сприймаються відразу двома сусідніми по кольорному сприйняттю рецепторами, тобто всі вони - ілюзія, за якою неможливо судити про довжину хвилі видимого кольору, - їх сприйняття неадекватно.

Мало того, тільки мізерно мала частина нашої зорової сітківки здатна сприймати різко сфокусовану картинку. Наше око здійснює різноманітні скануючі рухи, щоб послідовно вважати важливі елементи зображення різко.

Але в голові стоїть цілісна картинка (вона справді «стоїть», представлена самопідтримуваною активністю ділянок нервової системи, відповідає за все спостерігаються елементи зображення), нам вона здається вся різкою (варто тільки захотіти увазі побачити в ній додаткову деталь, очей відразу доповнить згаяне новими подробицями). Ця картинка і є ілюзія: чисто суб'єктивне вираження об'єктивно спостережуваного і ця картинка у кожного дуже індивідуальна [1]. Але мозок, постійно стикаючись із завданням якомога точніше передати властивості зовнішнього, компенсує все те, що заважає для точної передачі цих властивостей після кожного зіткнення з невідповідністю: компенсується переверот зображення лінзою кришталика, спотворення [геометричних](#) пропорцій з-за не ідеальності лінзи, компенсується перенесення кольорів, вікове помутніння кришталика, будь-які дефекти сітківки. Так виникає все більше достовірне відображення властивостей реальності.

Та багато хто з спотворень так і не зустрічають суперечності при зіткненні з реальністю і залишаються не компенсовані. Сприймаються ознаки будь-якого об'єкта або процесу в цілому [відповідають](#) опису даного об'єкта або процесу, яке дається іншими людьми, і не [суперечить](#) даним, отриманим з інших сенсорних каналів [2].

Оптичні ілюзії виникають через неточність або неадекватність процесів неусвідомлюваної корекції зорового образу та через фізичні процеси. Деякі зорові ілюзії пов'язані з тим, як працюють очі, але більшість пов'язана з тим, як мозок опрацьовує сигнали, які надходять до нього. Мозок дивним чином здатний знаходити шаблони та заповнювати пустий простір.

Зорові ілюзії засновуються на трьох видах сприймання:

- сприймання кольору;
- сприймання глибини;
- сприймання розміру.

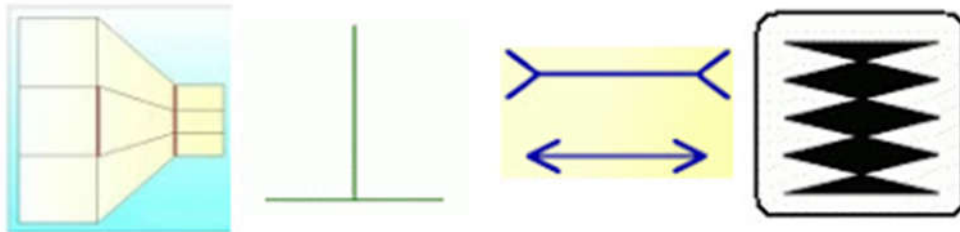
Вже близько ста років відомо, що коли на сітківці ока виникає зображення, яке складається зі світлих і темних областей, світло від яскраво освітлених ділянок ніби перетікає на темні ділянки. Це явище називається оптичною іррадіацією.

Ілюзії сприйняття глибини - неадекватне відображення предмета, що сприймається, та його властивостей. Наразі найбільш вивченими є ілюзорні ефекти, які спостерігаються при зоровому сприйнятті двовимірних контурних зображень [1]. Мозок несвідомо бачить малюнки тільки одноопуклі (одновігнуті). Сприйняття залежить від напрямку зовнішнього (реального чи позірного) освітлення.

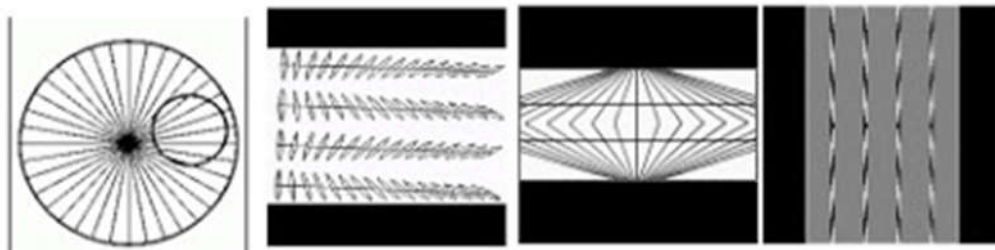
Ілюзії часто призводять до абсолютно неправильних кількісних оцінок реальних геометричних величин. За деяких обставин можна помилитися на 25% і більше щодо розмірів предмета, якщо окомірні оцінки не перевірити лінійкою.

Окомірні оцінки геометричних реальних величин дуже сильно залежать від характеру фону зображення. Це стосується довжин (ілюзія Понцо), площ, радіусів кривизни, кутів, форм тощо.

Геометричні ілюзії (помилкове сприйняття площ, ліній, їх довжин, кутів ...).

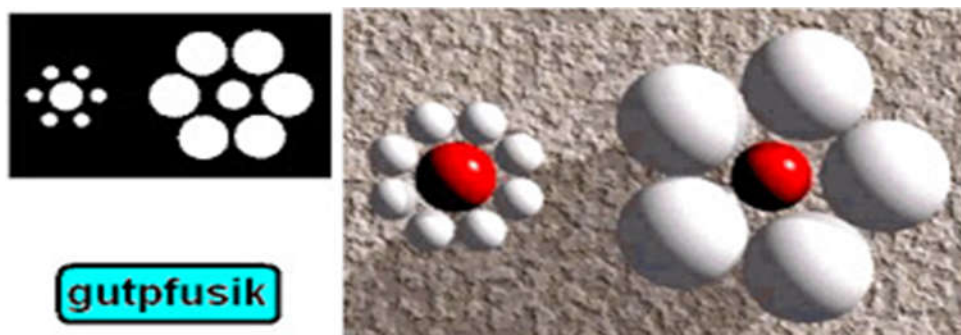
Фонові ілюзії (помилкове сприйняття, пов'язане із впливом фону за розгляданням об'єкту).

Подвійні (потрійні) ілюзії (на одному малюнку (фото) приховано два, три або декілька зображень).

Контрастні ілюзії (помилкове сприйняття параметрів, характеристик предметів).

Перспективні ілюзії (ілюзії, котрі виникають внаслідок сприйняття та усвідомлення перспективи).

Таким чином, будь-які ілюзії цілком залежать від нашого індивідуального сприйняття предметів або подій. Сприйняття - це відображення предметів і явищ у сукупності їх властивостей і частин при безпосередньому впливі їх на органи чуття. Воно включає в себе минулий досвід людини у вигляді уявлень та знань [3].

Природа ілюзій до кінця не досліджена і представляє великий науковий інтерес в різних галузях знань. Сама по собі ілюзія - це певний результат діяльності мозку, а от що впливає на цю діяльність або за допомогою чого, виникають подібні явища залишається питанням. Ілюзія - це не хвороба, і не порок, а отже вона може виникнути абсолютно у будь-якої людини. І до тих пір, поки людство не пізнає природу ілюзорності сприйняття і не придумає способи їх контролювати, шахраї можуть цим користуватися у своїх корисливих цілях.

Список джерел та літератури:

1. Батуев А.С., Соколова Л.В., Людина. Основи фізіології та [психології](#). вид. «Дрофа», М.: - 2000.

2. Веліховська А. Дидактичні засади формування інформаційного освітнього середовища навчального закладу / А. Веліховська // Нова педагогічна думка. - 2015. - № 2. - С. 183-186.

[URL:http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3778](http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3778) (дата звернення 22.02.2020).

Курепін В.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі закладів вищої освіти, уклад. В.М. Курепін, А.Б.

Веліховська, К.М. Комісаренко // Перспективна техніка і технології – 2019 : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, аспірантів і студентів, м. Миколаїв, 27 вересня 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 132 – 134.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6407> (дата звернення 22.02.2020).